

КРОТКИ ЋЕ НАСЛЕДИТИ ЗЕМЉУ

„Блажени су кротки, јер ће они наследити земљу.“
Матеј 5,5

мр Петар Петровић

Кротки ће наследити земљу

„Блажени су кротки, јер ће они наследити земљу.“

Матеј 5,5

Шта значи бити кротак

„Блажени су кротки, јер ће они наследити земљу“ (Матеј 5,5). Ове Христове речи из Проповеди на гори позивају нас да се запитамо шта заиста значи бити кротак. Грчка реч која се овде користи означава благост и смиреност, али не и немоћ. Христос се надовезује на старозаветно обећање: „Кротки ће наследити земљу“ (Псалам 37,11). Од почетка, дакле, није реч само о лепом понашању, него о ставу срца пред Богом и о нади коју сам Бог даје.

Кроткост није тек учтивост, нити навика да избегавамо расправу. Она почиње истинитим познањем себе пред Богом: створени смо по Његовом лику и зато имамо достојанство, али смо и грешници којима је потребна Његова милост. Кротак човек не презире себе, нити се уздиже над другима. Он зна да му је све добро што има даровано и зато може да слуша, прашта и служи. Тако се блаженство кротких надовезује на блаженство сиромашних духом: онај ко зна да живи од Божје благодати нема разлога да себе сматра већим од ближњега.

Исус је ове речи изговорио међу својим народом, у земљи под римском влашћу, људима који су познавали тегобе живота, неправду и верску ревност. Исус је и сам припадао јеврејском народу и потврђивао Свето писмо Израила. Зато Његову критику лицемерја не смемо претварати у осуду

јудаизма или читаве једне заједнице. Он разобличава самоправедност где год се јавља — у тадашњем верском животу, али и у нашој цркви и у нашем срцу. Кроткост није маска побожности; она је одговор човека који стоји пред светим и милостивим Богом.

У причи о фарисеју и царинику (Лука 18,9–14) Христос открива опасност самоправедности. Фарисеј набраја своје врлине и пореди се с другим човеком; цариник признаје свој грех и моли за милост. Није осуђена молитва, пост или верност Божјим заповестима, него гордост која од њих ствара повод за презир. Управо ту почиње разлика између спољашње побожности и кротког срца.

Кроткост није ствар темперамента. Она не припада само тихим људима, нити је недоступна одлучнима и храбрима. Човек може бити кротак и када мора да каже истину, заштити слабога или се успротиви неправди. Кроткост значи да и у таквом часу не поступа из освете, гордости или жеље да понизи другога. То је снага која прихвата Божју вољу и остаје верна добру.

Када сагледамо сопствене границе и слабости, не морамо да реагујемо нагло нити да сваку повреду свога поноса претварамо у сукоб. Али смирење не значи помирење са злом. Кротак човек може да тражи правду, да постави границе и да заштити онога ко је изложен насиљу. Разлика је у томе што то чини без мржње, не присвајајући себи право на освету.

Таква врлина не настаје само из самосавладавања. Она је плод Божје благодати која нас претходи, буди у нама веру и оспособљава нас за добро. Спасење не стичемо кроткошћу нити било којим својим делом: оправдавамо се пред Богом

ради заслуга Исуса Христа, вером. Али вера која је жива не остаје бесплодна. Из ње, деловањем Светога Духа, израстају послушност, милосрђе и кроткост.

Када Господ обећава да ће кротки наследити земљу, Он не нуди плату за човекову врлину. Наслеђе је дар обећан онима који припадају Христу. Зато не тражимо кроткост да бисмо заслужили Божју љубав; учимо је зато што нас је Бог први заволео. То обећање има снагу већ сада, у животу вере, а своје пуно испуњење чека у Божјем обновљењу свега створенога.

Кроткост насупрот самоправедности

Христов позив на кроткост доводи у питање сваку религиозну самоувереност. И у Цркви се може догодити да молитву претворимо у самопохвалу, верност учењу у охолост, а познавање Писма у повод да друге презиремо. Није потребно да се одрекнемо истине, богослужења или црквеног поретка. Потребно је да их примамо као дарове којима нас Господ обликује, а не као доказ да смо бољи од других.

Христова прича о двојици који су дошли у храм да се моле остаје огледало нашег срца (Лука 18,9–14). Онај који се хвалио својом праведношћу није разумео сопствену потребу за милошћу; онај који је молио: „Боже, милостив буди мени грешноме“, отишао је оправдан. Ово је утеха сваком покајнику, али и опомена нама који смо дуго у црквеном животу: близина светих ствари не ослобађа нас од потребе за покајањем.

Самоправедност се лако увлачи у наше односе. Понекад осуђујемо оне који се муче с пороком, сиромаштвом или сумњом, а не видимо своју завист и гордост. Јеванђеље нас

позива да говоримо истину с љубављу, да разликујемо добро од зла, али да никада не одузимамо ближњем достојанство. Свима нам је потребна иста милост Господа Исуса Христа.

Христов пример и наш одговор

Сам Христос није само учитељ кроткости него и њен савршени узор. Он је вечни Син Божји, истинити Бог и истинити човек, који је ради нас и нашега спасења примио нашу људску природу. Његова благост није знак одсуства власти: Он има власт да опрости грехе, позива на покајање и суди праведно. Али своју власт не употребљава ради самопрослављања. Он прилази грешницима, лечи болесне, подиже одбачене и служи онима који немају моћ да Му узврате.

„Син Човечји није дошао да Му служе, него да служи и да живот свој даде у откуп за многе“ (Марко 10,45). Овде кроткост добија најдубљи смисао. Христова смрт није само поучан пример пожртвованости: на крсту Он нас мири с Богом, а васкрсењем побеђује смрт. Тек из Његовог спасоносног дела црпимо снагу да и сами служимо. Ми не понављамо Његову једном за свагда принесену жртву, него на Његову љубав одговарамо вером и благодарношћу.

Како онда изгледа кроткост у данашњем животу? Свет често подстиче надметање, самоистицање и одбрану сопственог угледа по сваку цену. У породици, на радном месту, у разговору са суседима или на друштвеним мрежама лако је узвратити увредом на увреду. Христос нас, међутим, учи да саслушамо пре него што пресудимо и да истину не користимо као оружје за понижавање.

Кроткост постаје видљива када се извинимо, опростимо, одвојимо време за усамљенога или станемо уз онога коме је учињена неправда. Она не тражи да ћутимо пред злостављањем. Можемо тражити заштиту, помоћ и праведно решење, а да се ипак одрекнемо мржње. У таквим поступцима хришћанин сведочи о Христу који је благ, а ипак непоколебљиво веран истини.

Пророк Софонија позива: тражите Господа, тражите праведност, тражите кроткост (Софонија 2,3). У старозаветној речи чујемо исту духовну усмереност коју Христос открива у Блаженствима. Кроткост није равнодушност према правди: она је трагање за Божјом правдом без ослањања на сопствену заслугу. Пророк позива на покајање и наду у Божју милост, а не обећава да ће побожни бити поштеђени сваког земаљског страдања.

Кротак човек зато тражи Господа и у време мира и у време искушења. Он не може својом побожношћу обавезати Бога да му уклони сваку невољу. Може, међутим, да се ослони на Божју верност, да тражи Његову праведност и да остане милостив према ближњима чак и када му је тешко.

Кроткост у поукама апостола

У Новом завету налазимо исту поуку у речима апостола. Друга посланица Тимотеју носи озбиљност Павловог страдања и позива на истрајност у Јеванђељу. Управо у таквом контексту апостол не саветује грубост према противницима, него стрпљење, поучавање и кроткост.

Павле тражи да слуга Господњи поучава противнике „с кроткошћу“, у нади да ће им Бог дати покајање и познање

истине (2. Тимотеју 2,24–25). Истина остаје истина и не постаје мање важна због благог начина говора. Али човек који је прима као дар нема разлога да се надмеће у презиру.

То је важна поука за проповеднике, учитеље, родитеље и све вернике. Када објашњавамо веру, не треба да скривамо њене захтеве, али ни да у другом човеку видимо непријатеља. Покајање је Божје дело у срцу; ми смо позвани да сведочимо верно, стрпљиво и с љубављу.

Исто важи када смо ми ти који треба да слушамо. Апостол Јаков позива нас да „с кроткошћу примимо усађену реч“ (Јаков 1,21). Писмо није материјал којим потврђујемо своју надмоћ, већ Божја реч која нас исправља и упућује на Христа. Зато је хришћанска кроткост и спремност да признамо грешку, чујемо поуку и поново се вратимо Господу.

Апостол Петар говори о непролазној лепоти „кротког и тихог духа“, драгоценој пред Богом (1. Петрова 3,4). У непосредном контексту обраћа се женама, али поука о унутрашњем човеку позива све хришћане на исти животни став. Достојанство личности не мери се изгледом, богатством или угледом. Најлепши украс верника јесте карактер који Божја благодат обликује по Христовом лику.

Када људи у нашем животу препознају стрпљење, искреност, гостопримство и постојаност у добру, то не треба да буде повод за нашу славу. Нека их наша дела упуте ка Оцу небеском (Матеј 5,16). Кроткост не тражи пажњу за себе; она постаје сведочанство о Христу.

Сведочанства кроткости

Погледајмо најпре Авраама и Лота (Постање 13,7–12). Када је између њихових пастира настала свађа око пашњака, Авраам је предложио мирно раздвајање. Иако је био старији и имао посебно место у Божјем позиву, дао је Лоту могућност да први изабере крај у коме ће се настанити. Лот је одабрао плодну долину Јордана, а Авраам је остао у Ханану. Уместо да своје првенство користи за расправу, Авраам је поступио као човек који се узда у Бога.

У том поступку видимо трезвену кроткост. Авраам није тврдио да је сваки његов захтев неправедан, нити је напустио Божји позив. Одрекао се предности коју је могао да истиче како би сачувао мир међу сродницима. И ми понекад можемо учинити исто: уступити у нечему што није питање истине или правде, ради љубави и слоге.

Лотов избор плодног краја није сам по себи био доказ Божјег благослова, као што Авраамов скромнији избор није био доказ Божјег напуштања. Вера учи човека да живот не мери само непосредном коришћу. Кроткост му помаже да не отима оно што жели, него да своје старање и бриге преда Господу.

После раздвајања од Лота, Бог је поновио Аврааму обећање о земљи и потомству (Постање 13,14–17). Али важно је запазити редослед: Бог је Авраама позвао и обећао му земљу већ раније (Постање 12,1–7). Обећање, дакле, није настало као награда за један кротак поступак. Божја благодат долази прва; Авраамова вера и његов мирољубиви избор показују поверење у ту благодат.

Управо зато Авраам може да нам буде пример. Он није морао силом да обезбеди све што му је Бог обећао. Његова кроткост није купила Божји благослов, него је била плод вере у Бога који држи реч. И ми смо позвани да не градимо своју сигурност на освајању и самопотврђивању, већ на Божјем обећању испуњеном у Христу.

Други пример је Мојсије. Писмо га назива веома кротким човеком (Бројеви 12,3), иако је носио огромну одговорност за Израил. Његов живот није био без грешке; управо зато је пример поучан. Бог је обликовао његов карактер кроз године искушења, позива и службе, али Мојсије је остао човек коме је потребна Божја милост.

Кроткост није Мојсија учинила неспособним за вођство. Она га је учила да не замењује Божју вољу својом самовољом. Добар вођа уме да буде одлучан без охолости, да чује укор и да се заузима за народ који му је поверен. И у црквеној служби власт има смисао само ако је прожета одговорношћу и служењем.

Сетимо се и Давида, кога је Симеј вређао и гађао камењем док је бежао пред побуном (2. Самуилова 16,5–13). Давид је одбио предлог својих људи да одмах казне Симеја. Није тиме прогласио увреде праведним; уздржао се од освете у часу када је и сам стајао пред Божјим судом и властитим невољама.

Давидов поступак опомиње нас да моћ не даје право на самовољну освету. Понекад је храбрије задржати руку него узвратити ударцем. Но одрицање од личне освете не значи укидање правде: одговорни смо да штитимо невине и да зло назовемо његовим именом.

Пророк Јеремија стоји пред старешинама које му прете смрћу због Божје поруке (Јеремија 26,12–15). Његова кроткост не састоји се у ћутању пред претњом. Он јасно говори да га је Господ послао, позива народ да исправи своје путеве и не одриче се истине коју му је Бог поверио.

Иако каже да је у њиховим рукама, Јеремија им предочава тежину неправедног проливања крви. Он истовремено остаје храбар и одбија осветнички дух. Тако његово сведочанство повезује две ствари које не смемо раздвајати: кроткост и верност истини.

Кротак човек не мора бити без гласа. Он може да говори и онда када је то опасно, али не говори ради сопственог тријумфа. Његова храброст извире из уверења да је Божја реч важнија од личног угледа.

У Новом завету видимо Стефана, првог хришћанског мученика. Док су га каменовали, молио се: „Господе, не прими им ово за грех“ (Дела 7,60). Он није порицао неправду која му је учињена. Предао је суд Богу и, следећи Христа, молио за своје прогонитеље. То је кроткост која не произилази из страха, него из вере у васкрслог Господа.

И Павле, остављен без људске подршке на својој одбрани, каже: „Нека им се не урачуна“ (2. Тимотеју 4,16). Он не престаје да разликује добро од зла; ипак се не предаје огорчењу. Угледа се на Господа који праштa и упућује на покајање.

Све ове слике воде ка Христу. Пророк Исаија говори о Слузи који је страдао и није узвраћао претњом (Исаија 53,7). Црква у том пророчанству препознаје Спаситеља који је добровољно

пошао путем крста. Његово страдање није пораз добра, већ дело наше победе над грехом и смрћу.

Христос, истинити Бог и истинити човек, није спасавао свет избегавањем сваке патње, него послушношћу Оцу до смрти на крсту и славним васкрсењем. Зато нас позива: „Научите се од мене; јер сам ја кротак и смеран у срцу“ (Матеј 11,29). Кроткост ученика није самосталан подвиг који замењује Спаситеља, већ плод живота у заједници с Њим.

Извор кроткости

Где кротак човек налази одмор? Не у уверењу да све држи под контролом, него у Христу. Господ је рекао: „Узмите јарам мој на себе и научите се од мене“ (Матеј 11,29). То је позив на ученичтво, не на беспосличење. Његов јарам је благ зато што нас Он сам прима, подиже и води, а не зато што нас ослобађа сваке одговорности.

У поређењу о чокоту и лозама, Исус каже: „Без мене не можете чинити ништа“ (Јован 15,5). Он је извор нашег живота, а ми смо позвани да останемо у Њему и доносимо род. Божја благодат не укида човекову вољу и деловање, него их лечи, ослобађа и оснажује. Зато верник моли, слуша Писмо, одупире се греху, чини добро и служи ближњем, знајући да је сва његова нада у Христу.

Стара молитва Цркве из Књиге заједничких молитава добро изражава тај однос: молимо Бога да спознамо шта ваља чинити и да нам да благодат и снагу да то и испунимо. Не тражимо од Бога да живи уместо нас, већ да у нама и кроз нас делује Његова милост. Тако су молитва и послушност нераздвојне.

Зато Исус каже: „Ако ко хоће за мном да иде, нека се одрекне себе, и узме крст свој сваки дан, и иде за мном“ (Лука 9,23). Одрећи се себе не значи порећи достојанство које нам је Бог дао, нити занемарити истинске обавезе према себи и другима. То значи одрећи се грешне самовоље и престати да своје жеље постављамо изнад Божје истине и љубави.

Покајање је, дакле, свакодневни повратак Христу. Ми признајемо свој грех и примамо опроштење, али истовремено устајемо да живимо другачије. Кроткост не расте у човеку који се мири са властитим грехом, већ у ономе који у Божјој милости налази храброст за промену.

Апостол Павле нас позива: „По Духу ходите“ (Галатима 5,16). Свети Дух није безлична сила која потире нашу личност, него Господ и Животворни који у нама рађа веру и преображава нас. Живети по Духу значи свакога дана одговарати на Његову благодат: молити се, испитивати савест, борити се против греха и чинити дела љубави.

Павле кроткост убраја у плод Духа (Галатима 5,22–23). Она се не може свести на вежбу лепих манира, али ни чекати без труда као да наше одлуке нису важне. Бог је онај који у нама дела да хоћемо и учинимо што је Њему угодно (Филипљанима 2,12–13); зато смо позвани да са страхопоштовањем и благодарношћу сарађујемо с Његовом благодаћу.

> *А плод Духа је љубав, радост, мир, дуготрпљење, чистоћа, доброта, вера, кроткост, уздржљивост; против оваквих ствари нема закона.*

Када Павле каже да против плода Духа „нема закона“, он не учи да су Божје заповести престале да важе. Хришћани нису

оправдани држањем Закона, али су и даље позвани на послушност Божјим моралним заповестима. Љубав, верност, уздржљивост и кроткост не стоје насупрот њима — оне показују како живот преображен Духом испуњава Божју вољу. Добра дела не купују спасење; она су његов плод и сведочанство живе вере.

Остати у Христу не значи неговати само приватно религиозно осећање. Господ окупља народ у своме Телу, Цркви, у којој се Свето писмо чита и проповеда, заједнички се моли и деле се Свете тајне које је Он установио: Крштење и Господња вечера. У њима нам Христос, по своме обећању, сведочи благодат и укрепљује веру. У таквом животу заједнице учимо да праштамо, подносимо једни друге и доносимо плод који прославља Оца.

Обећање нове земље

Вратимо се Христовом обећању: „Блажени су кротки, јер ће они наследити земљу“ (Матеј 5,5). То није порука да ће најпопустљивији увек добити оно што желе у садашњем свету. Христос говори о Божјем Царству, већ присутном Његовим доласком, али још не показаном у пуној слави. Кротки су блажени зато што припадају Господу коме је будућност у рукама.

Хришћанска нада није бекство од Божјег створења нити само преживљавање душе. Исповедамо васкрсење мртвих и живот будућег века. Свето писмо говори о новом небу и новој земљи, где ће Бог обрисати сваку сузу и где више неће бити смрти (Откривење 21,1–4). То наслеђе долази Христовом победом и Божјим обећањем, а не људском способношћу да сопственим снагама створи савршен свет.

Зато блаженство кротких није наивно обећање лагодног живота. Праведници и сада могу бити одбачени, гоњени или неправедно третирани. Црква не сме да од њих тражи да прикривају зло или да се одрекну помоћи. Она је позвана да стане уз страдалнике, да тражи правду и да чува наду у дан када ће Бог све обновити. Кроткост одбацује осветољубивост, али не и љубав према праведности.

У обновљеном створењу неће владати завист, насиље и грех, јер ће Бог пребивати са својим народом. То није само слика лепшег друштвеног уређења, него испуњење заједнице с Богом у васкрслом Христу. А управо та будућа нада обавезује нас да већ сада чинимо дела милосрђа и мира, знајући да труд у Господу није узалудан.

Наше сведочење свету зато не почива на самореклами. Када хришћани говоре истину без охолости, чувају верност без суровости и служе ближњима без рачунице, људи могу препознати нешто од Христове љубави. Не треба да бирамо између истине и милости: у Господу Исусу Христу оне иду заједно.

Заједница љубави

То је посебно важно када неко први пут дође у цркву. Сваки човек створен је по Божјем лику и достојан је пажње и поштовања. Зато га дочекујемо гостопримљиво, без предрасуда и понижавања. Истовремено, Црква није заједница која прећуткује грех, него дом у коме се проповеда Јеванђеље, позива на покајање и нуди опроштење у Христу. Кроз Крштење примамо се у видљиву заједницу Христове Цркве; у Господњој вечери верни се, вером, духовно хране Христовим Телом и Крвљу. Заједничка молитва, верно

проповедање Речи и милосрђе припадају једном истом животу вере.

Кротка Црква није Црква без уверења, богослужења или поретка, него заједница која све те дарове прима у благодарности. Она исповеда једнога Бога — Оца и Сина и Светога Духа — држи се апостолске вере и учи да свакога дана живи од милости Христове. Њена љубав није производ људске технике, али се показује у стварним поступцима: у праштању, истини, правди, гостопримству и заштити слабих. Нека нас Господ научи таквој кроткости, да и у нашем времену будемо верни сведоци Његовог Царства.

Завршна молитва

Господе Исусе Христе, кротки и смирени срцем, опрости нам гордост и научи нас да примамо Твоју реч с вером. Даруј нам Духа Светога, да истину говоримо с љубављу, правду тражимо без освете и ближњима служимо без самоистицања. Укрепи своју Цркву у заједничкој молитви и верности Јеванђељу, док у нади очекујемо васкрсење и Твоје Царство које нема краја. Амин.

Блаженства

Блажени су сиромашни духом, јер је њихово царство небеско.

Блажени су жалосни, јер ће се они утешити.

Блажени су кротки, јер ће они наследити земљу.

Блажени су гладни и жедни праведности, јер ће се они наситити.

Блажени су милостиви, јер ће они бити помиловани.

Блажени су чисти срцем, јер ће они Бога гледати.

Блажени су миротворци, јер ће се они синови Божији назвати.

Блажени су прогнани ради праведности, јер је њихово царство небеско.

Блажени сте кад вас нагрде и успрогоне и набеде сваким злом лажући мене ради.

Радујте се и кличите, јер је награда ваша велика на небесима; јер су тако прогонили пророке који су били пре вас.

Матеј 5,3–12